

רפלידתו זיהב

פנינים, הנהגות ואמרות מגדולי ישראל

פרשת

הקת

ט' תמוז תשפ"ה

גיליון מספר
177

"מה ניתן ללמוד בזמן כה קצר עד הגשת הסעודה?"

אחד מבני משפחתו של ה'אמרי אמת' מגור זיע"א, הגיע מהישיבה לארוחת צהריים. בדרך כלל היתה הארוחה מוכנה מבעוד מועד כדי שלא יאבד את זמנו היקר לריק, אולם באותו יום התעכבה הכנת הסעודה והוא נאלץ להמתין מעט.

הרבי הבחין כי רוחו של הלה קצרה בגלל ביטול תורה, והציע לו: "אתה יכול ללמוד בינתיים". הלה התפלא: "מה כבר ניתן ללמוד בזמן כה קצר עד הגשת הסעודה?" והרבי השיב במילה אחת: "אפשר ללמוד סבלנות!"

(ראש גולת אריאל, שבת ט"ש)

למה ביקש האדמו"ר משינאווא שולחן ערוך 'יורה דעה' כשבא לדון ב'עגונה'?

שאלת עגונה סבוכה הובאה לפני כ"ק האדמו"ר משינאווא - רבי יחזקאל שרגא הלברשטאם זצ"ל. ביקש הצדיק להיוועץ באביו הגאון רבי חיים מצאנז זצ"ל (בעל ה'דברי חיים'), וקבע לו אביו שעה לדון בעניין.

רצה רבי יחזקאל להכין עצמו לדון כדבעי, וביקש מהגבאי שיביא לו שולחן ערוך "יורה דעה". תמה הגבאי: "הרי הלכות עגונות נידונות בשולחן ערוך "אבן העזר", ואולי טעות היא?" השיב לו רבי יחזקאל: "לא טעיתי! ביקשתי חלק "יורה דעה" משום שעלי לשנן הלכות כיבוד אב קודם בואי לדון ולהתווכח עם אבי בדבר הלכה!"

(באהלי צדיקים, איש לרעהו)

כיצד מנע ה'אהבת ישראל' מעין מלחמת עולם ראשונה בין חסידים

סיפר הרה"ח רבי מנשה ישראל רייזמאן שליט"א:

ה'אהבת ישראל' מויד'ניץ זצ"ל בא בקשרי הנישואין עם גיסו ה'עטרת יהושע' מדז'יקוב זצ"ל - דהיינו, בתו של ה'אהבת ישראל' נישאה לבנו של ה'עטרת יהושע'.

באותה שבת שבע ברכות, באו לויז'ניץ אנשי מעשה משני הצדדים - חסידי ויז'ניץ וחסידיו דז'יקוב. סידרו הגבאים שבלייל שבת יאמר תורה הרה"ק מויד'ניץ, ובסעודה שלישית יאמר תורה העטרת יהושע.

ידוע שחסידי דז'יקוב חריפים ושנונים היו. והנה בליל שבת כיבד ה'אהבת ישראל' את אחד מאחיו לומר תורה, ולא אמר הוא בעצמו תורה. חסידי דז'יקוב קיבלו את הדבר כפגיעה ברבם ה'עטרת יהושע', שהוא צריך לשבת ולשמוע תורה מאחיו של המחותן ה'אהבת ישראל'.

כי 'ניחא' אם ה'אהבת ישראל' עצמו אומר תורה - צריך ה'עטרת יהושע' לשמוע תורת ממחותנו, שהרי למחרת ישמע הוא תורת רבינו ה'עטרת יהושע'. מה עשו? קמו ממקומם והלכו לסוף האולם והחלו לרקוד ב'שמחה לשמה' ובקול גדול, ובכך רצו למנוע את שיעורו של אחי המחותן מויד'ניץ.

חסידי ויז'ניץ ראו זאת, וכמעט שהתחילה שם מלחמת העולם הראשונה... מה עשה ה'אהבת ישראל' בליבו הזך? קם ממקומו אשר במזרח, והלך לכיוון החסידים הרוקדים והשתתף בשמחתם ב'שמחה לשמה' אמיתית. תיכף הזדרז אחיו וסיים את הדרשה, וגם הוא קם אחריו והשתתף בריקוד הדז'יקובאי, כך התבטלה המחלוקת.

(אסדר לסעודתא)

כיצד מנהלים מחלוקת אמיתית לשם שמים בלבד

רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל היה ידוע במידותיו הנאצלות וברדיפתו אחר השלום, ולא לחינם היה אהוב על כל שבטי ישראל לכל גוונים, בהיותו נוח לבריות והלך בתבונה נגד רוחו של כל-אחד.

אולם, כאשר נודע לו על מוסד מסוים, שהעמידו בראשם מנהל אחד שלדעתו לא היה לטובת המקום, לא הסס לגלות דעתו ברבים כי המינוי אינו ראוי ויש לבטלו. יום אחד, הרהיב אותו אדם שהתמנה למנהל המוסד, ועלה לבקר את רבי שלמה זלמן בעצמו בביתו.

חשש גדול מלא את לבו למראה תגובתו של הרב לביקורו, כאשר יודע שלרב לא נוח במינויו לתפקיד הנ"ל, אולם לפליאתו קיבלו רבי שלמה זלמן בסבר פנים יפות, ואף כיבדו למעלה מערכו כשהוא מלווהו ביציאתו כאחד מגדולי הרבנים.

בשיחתו, הסביר לו רבי שלמה זלמן כי הוא לא מנהל מערכה אישית נגדו חלילה, אלא טובת המוסד עומדת לנגד עיניו, ולדעתו הוא אינו האיש המתאים לניהולו.

לאחר ששב רבי שלמה זלמן הביתה, קרא לבני ביתו ואמר להם: "יודעים אתם מדוע כיבדתי את האורח יותר מן הראוי לו? מפני שבזאת חפצתי ללמד אתכם לקח ומוסר כיצד מנהלים מחלוקת אמיתית לשם שמיים בלבד, ללא שום פניה אישית".

(שבת ט"ש)

"למה נקשת בדלתי לפני שתי דקות ולא דיברת עמי בנושא זה?"

סיפר הרה"ג ר' אברהם ברלין שליט"א - נכדו של הרב שטיינמן זצ"ל: היה זה בשעת ערב מוקדמת בעיצומו של הקיץ. בדלת הבית ברחוב החזון איש בבני ברק נקש יהודי המסובב על הפתחים. הגאון רבי אהרון לייב שטיינמן זצ"ל פתח את הדלת, וחיש קל זיהה את האיש שנוקש כאן מדי פעם ומבקש צדקה. הרב שטיינמן העניק לו מטבע והלה הלך לדרכו, אלא שכעבור שתי דקות שב ונקש בדלת.

הרב שטיינמן שב ופתח את הדלת והחווה בידו כאומר 'כבר נתתי לך'. להפתעתו המרובה, הלה הסביר כי הוא מבקש להיכנס לשוחח, וכשנכנס - סיפר כי הוא מבקש להכניס את בנו ללמוד בשנה הבאה בישיבת פוניבז' לצעירים, תחת ידיו האמונות של ראש הישיבה.

הרב שטיינמן כדרכו, הגיב כי הוא אינו מתערב בנושא שבסמכות הבלעדית של הגרמ"י ליפקוביץ' זצ"ל, אך הסיכויים

ע"פ פסק של הרב זילברשטיין שליט"א
אנו מבקשים לא לקרוא בעלון בשעת התפילה וקריאת התורה, שלא יצא שכרנו בהפסדנו

קלושים ממילא - כי המחזור מלא עד אפס מקום...

ובכל זאת, התעניין הרב שטיינמן וביקש להבין: "תמיהני עליך. הן נקשת בדלתי אך לפני שתי דקות לקבץ צדקה ולא דיברת עמי בנושא זה דבר. האם בשתי הדקות הללו עלה הדבר ברעיונך?"

אותו יהודי כחכם בגרונו במבוכה והשיב כי אכן בפעם הראשונה שנקש בדלת, רצה לשוחח עם ראש הישיבה בענין בנו, לפעול כדי שיתקבל לישיבה. אלא שכאשר ראש הישיבה מיד העניק לו מטבע, בחושבו כי הוא בא כרגיל לקבץ נדבות, הרהר כי כרגע כדאי לקחת את המטבע, ואף להשלים 'סיבוב' קיבוץ נדבות בין שכני הרב לבניין, ואחר כך לשוב ולדבר על הנושא לשמו הגיע לכתחילה - קבלת בנו לישיבה.

כשהרב שטיינמן שמע את הדברים - החוויר כסיד. לפתע התברר לו, שבעת הנקישה הקודמת אותו אדם לא הגיע הפעם לקבל צדקה כמנהגו, אלא הגיע לשוחח על נושא חשוב פי כמה - על נפש בנו יקירו וקבלתו לישיבה. "אוי ואבוי, הפכתי אותך למקבץ נדבות" - לחש ראש הישיבה בחרדה, "אני מבקש את סליחתך, אוי לי שפגעת בך".

"אין צורך להגזים" - נענה הלה, "הלא ראש הישיבה צודק - אני מקבץ נדבות. זו פרנסתי וזה מקצועי כבר רבות בשנים. אלא שהפעם באתי למטרה אחרת. ראש הישיבה לא המציא כלום, וכמובן שלא נפגעת, שהרי מכיר אני את מקומי".

אך למרות ההסבר, לא נחה דעתו של הרב שטיינמן. "ראה נא, פגעת בך ועלי למצוא כל דרך לכפר על העניין. כפי שאמרתי, בדרך כלל אינני מתערב בקבלת בחורים לישיבה, והדבר אינו בסמכותי. אך הפעם - הואיל ופגעת בך - אחרוג ממנהגי!"

מכאן ואילך, החל הרב שטיינמן במלאכת שתדלנות נפלאה, שנמשכה לאורך שנים ארוכות! למען אותו בחור, בנו של ה'מקבץ נדבות' (בדרך כלל, אבל לא הפעם). באותה שנה התקבל הבחור ללמוד בישיבת פוניבז' - כשהרב שטיינמן משמש כרבו, ועוקב אחריו מדי יום ביומו במסירות נפלאה ויוצאת דופן, לסייע לצמיחתו התורנית.

לאורך שנת הלימודים התמסר אליו הרב שטיינמן כאילו הוא בנו, השקיע בו את מיטב הכוחות והמאמצים, כדי שיגדל ויתפתח בתורה וביראת שמים.

אך הרב שטיינמן לא הסתפק בכך, הוא עדיין חש כי לא כיפר כראוי על הפגיעה באביו. ולפיכך, כשעמד הבחור לעלות לישיבה גדולה, ניגש הרב שטיינמן מיוזמתו לאביו, ודן עמו על עתיד הבן. כשהתברר שהמקום הטוב ביותר למען הבן הוא להמשיך בישיבת פוניבז' הגדולה - פעל הרב שטיינמן כדי שיתקבל בה, אף שבדרך כלל נמנע מללחוץ בעזרת מעמדו.

אותו בחור, קם ונהיה לאחד ממרביצי התורה המפורסמים בדורו. נקל לשער כי ההתפתחות המרשימה של הנער הינה פרי רוחו ועידודו של הרב שטיינמן, שלאורך כעשור ראה את הבחור הזה כבנו, השקיע בו כל כוח ומאמץ, ופעל עבורו בכל עת.

(פניני פרשת השבוע)

הפכת את המקבל לנותן

סיפר הרה"ח רבי מנשה ישראל רייזמאן שליט"א: פעם אחת, נתן ה'אהבת ישראל' מו"ז'ניץ זצ"ל סכום מעות לצדקה לאשה אחת שהייתה צריכה לכך. ובשעה שנתן הצדקה, הזכיר לה את שמו ושם אמו לברכה 'ישראל בן צפורה'. בן אחותו ישב שם וראה את מעשיו, ושאלו מה יש לרבי להזכיר את שמו אצל אשה עניה זו?

אמר לו רבי ישראל: "כשיהודי צריך לקבל צדקה, הרי הוא אינו מרגיש נעים, שמתבייש על שהוא נצרך לכך. ואם הנותן מזכיר שמו שיתפלל עבורו

הוא מרגיש קצת יותר נעים, שהרי הפכתי את המקבל לנותן".

(אסדר לסעודתא)

"רשע שכמותך! רימית את זקני הבעש"ט, אותי לא תוכל לרמות!"

הרה"ק רבי יצחק מסקווירא זיע"א, סיפר מעשה נורא על כוחה של אמונה פשוטה בצדיקים: בזמן הבעש"ט הקדוש היה יהודי אחד עם אמונה פשוטה, שלפרנסתו היה חוכר אחוזה מפריץ העיירה ומשכיר את הבתים באחוזה לאחרים.

פעם, ביקש היהודי מהבעש"ט הקדוש שיברכהו שישא חן וחסד בעיני הפריץ. הבעש"ט בירכו בכך, ואכן מאז והלאה נשא חן בעיני הפריץ, ואפילו פטר אותו מתשלום המס שחוכרי האחוזה היו צריכים להעלות לו. בעוד יהודי זה עצמו היה פטור מתשלום המס, היה ממשיך לגבות את המס משוכרי הבתים ולהגדיל אותו משנה לשנה, וכך היה עושה רווח רב.

כשנסתלק הבעש"ט לגנזי מרומים, נתהפך לב הפריץ באורח פלא, ואמר לחוכר האחוזה כי מעתה והלאה יצטרך להעלות לו מס ככל חוכרי האחוזה. כששמע זאת, הלך החוכר אל בעל ה'תולדות יעקב יוסף' זצ"ל, לבקש ממנו שיחזור למצוא חן בעיני הפריץ כבראשונה.

אמר לו בעל ה'תולדות': "היות שהרבי הבעש"ט כבר איננו איתנו, נצטרך להוציא את ספר התהלים". מיד הרים האיש את רגליו, יצא מבית הצדיק ואמר תוך כדי שהוא סוגר את הדלת בטריקה: "כשהבעש"ט היה פה, הכל בא על מקומו בשלום ולא היו זקוקים לאמירת תהלים..." כיון שראה בעל ה'תולדות' את האמונה הפשוטה של האיש בצדיקים, קרא לו ואמר: "מברכך אני, שתימשך אצלך הברכה כבראשונה". ואכן ברכת הצדיק נתקיימה ושוב הודיע לו הפריץ שהוא פטור אותו מלהעלות לו את מס החכירה.

כך נמשך הדבר עד להסתלקותו של בעל ה'תולדות'. וכיון שנסתלק, קרא לו שוב הפריץ להודיעו שמעתה והלאה יצטרך להעלות לו מס. החליט האיש לנסוע אל בעל ה'דגל מחנה אפרים' זצ"ל - נכדו של הבעש"ט, כדי להמשיך את הברכה ששרתה אצלו עד כה על-ידי שני הצדיקים הראשונים.

כששמעו אנשים על רצונו לנסוע אל בעל ה'דגל', הקדימו ובאו אל הצדיק וסיפרו לו על פשעו של זה האיש, שפריצו אינו גובה לו מס, ואעפ"כ גובה מיסים גבוהים מן השוכרים היהודיים. כשבא אליו האיש לאחר מכן לבקש את בקשתו, הוכיחו הצדיק על פניו, באמרו לו: "רשע שכמותך! רימית את זקני הבעש"ט, רימית את בעל התולדות, אך אותי לא תוכל לרמות!"

רצוף ושובור יצא האיש מבית הצדיק, ומה עשה? שם פעמיו לציונו של הבעש"ט הקדוש. היה בוכה ובוכה על ציונו, עד שנרדם. נגלה אליו הבעש"ט בחלומו ואמר לו: "יכול אתה לחזור אל נכדי וישועתך קרובה לבוא".

מסביב לביתו של בעל ה'דגל', היו מעמידים שומרים בלילות לשמור שלא יתקרבו בני אדם אל הבית. כי לרוב קדושת מחשבתו של הצדיק - היה מרגיש כאשר בני אדם מתקרבים לביתו, והיה מתעורר ולא יכול לישון. באותו לילה כשחזר האיש מציונו של הבעש"ט, פרץ בסערותו את מעגל השומרים, ועד שהבינו מה נעשה - כבר עמד בתוך הבית.

הצדיק התעורר מיד ואמר לו: "פעלת בני פעלת, הברכה תמשיך לחול עליך". וכך הוה - בזכות האמונה הפשוטה בצדיק הבעל שם טוב, גם אם לא הלך היהודי הזה בדרך ישרה לגמרי, הפריץ המשיך לפטור אותו ממס החכירה.

(הביני ואלמדה)

זכות העלון להשבה מהירה של החטופים, ויפ"ש: לכל הפצועים, וכן ליוסף בן שרה, נזירות בת רחל, יעל בת אריס, אוהד בן דבורה, לימור בת אוליביה, רינת בת שושנה, בתוך שאר חולי עמ"י. זיווג הטן לתהילה בת חותי מלכה. זש"ק לאורטל בת יפה ולהבייל לע"י: אמנון חיים בן יוסף, עליזה בת מרים, נחמן בן רינה ז"ל